

Sygn. akt II C 555/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, II Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSR Adam Borowicz

Protokolant: Anna Gogolewska

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2015 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) – Ochrona Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko P. S. (1)

o zapłatę

1. zasądza od P. S. (2) na rzecz (...) – Ochrona Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.:

a. sumę 4209,62 zł (cztery tysiące dwieście dziewięć złotych sześćdziesiąt dwa grosze) z odsetkami ustawowymi od dnia 29 maja 2015 roku do dnia zapłaty należności głównej,

b. sumę 828 zł (osiemset dwadzieścia osiem złotych) z tytułu kosztów procesu;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. nakazuje pobrać od P. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi sumę 102,12 zł (sto dwa złote dwanaście groszy) z tytułu kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

(...) – Ochrona Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. wystąpiła przeciwko P. S. (1) z powództwem o zapłatę sumy 4209,62 zł z odsetkami ustawowymi.

W uzasadnieniu pozwu podano, że powodowa spółka w marcu, kwietniu, maju i lipca 2010 roku wypłacała pozwanemu sumy pieniężne, chociaż nie łączył jej z pozwanym żaden stosunek prawny, gdyż podpisy pozwanego pod umowami zlecenia, które pozwany miał zawrzeć z powodową spółką, okazały się podrobione. W tym samym okresie pozwany był pracownikiem innego podmiotu, tj. (...) S.A. Wobec powyższego, sumy wypłacone pozwanemu przez powodową spółkę stanowiły świadczenie nienależne, podlegające zwrotowi.

(pozew k. 2-4)

W odpowiedzi na pozew pozwany wystąpił o oddalenie powództwa.

(odpowiedź na pozew k. 39-40)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2010 roku P. S. (1) był pracownikiem (...) S.A. zatrudnionym jako licencjonowany pracownik ochrony. Jego przełożonym był T. M., który również był pracownikiem wyżej wskazanej spółki i który wydawał pozwanemu polecenia służbowe.

P. S. (1) otrzymywał co miesiąc na swój rachunek bankowy dwa przelewy pieniężne, jeden pochodzący od (...) S.A. natomiast drugi od (...) -Ochrona Sp. z o.o. Analogiczne przelewy otrzymywali także inni pracownicy (...) S.A. zatrudnieni wraz z powodem.

(zeznania T. M. k. 67-68, zeznania R. K. k. 68-69, zeznania P. S. (3) k. 69-70, przesłuchanie pozwanego k. 71-72)

P. S. (1) nie zawierał nigdy żadnej umowy ze (...) -Ochrona Sp. z o.o. Nikt nie informował go, że w pewnym zakresie wykonuje obowiązki pracownicze na rzecz powodowej spółki a nie na rzecz (...) S.A. Cały czas pracował z identyfikatorem, na którym podana była nazwa (...) S.A. jako jego pracodawcy.

Pozwany nie zachował w żadnej części środków pieniężnych otrzymanych od powodowej spółki.

(przesłuchanie pozwanego k. 72)

Pozwany otrzymał na swój rachunek bankowy w szczególności następujące przelewy pochodzące od powodowej spółki:

- w dniu 23 marca 2010 roku kwotę 1207,21 zł (z tytułu określonego w przelewie jako „um.zlec. za (...)”),
- w dniu 22 kwietnia 2010 roku kwotę 1029,56 zł (z tytułu określonego w przelewie jako „um.zlec. za (...)”),
- w dniu 21 maja 2010 roku kwotę 1101,64 zł (z tytułu określonego w przelewie jako „um.zlec. za (...)”),
- w dniu 26 lipca 2010 roku kwotę 871,21 zł (z tytułu określonego w przelewie jako „um.zlec. za (...)”).

W każdym z tych przelewów wskazywano jako podmiot przekazujący środki pieniężne (...) -Ochrona Sp. z o.o.

(okoliczności niesporne, kopia historii rachunku bankowego pozwanego k. 12)

P. S. (1) w dniu 11 marca 2013 roku wystąpił do tutejszego Sądu z powództwem przeciwko (...) S.A. o zapłatę określonych w pozwie sum pieniężnych z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w okresie od lutego 2010 roku do lutego 2011 roku. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą XIP 159/13. Składając wyjaśnienia przed Sądem w dniu 28 maja 2013 roku powód podał, że jedyną umową, na podstawie której wykonywał pracę w okresie wskazanym w pozwie, była umowa o pracę łącząca go ze (...) S.A. i nie zawierał wówczas żadnej umowy z jakąkolwiek inną spółką. W toku postępowania do akt sprawy złożono dwie umowy zlecenia, w których jako strony wskazano (...) -Ochrona Sp. z o.o. oraz P. S. (1), jednakże ten ostatni zaprzeczył temu, jakoby podpisywał którąkolwiek z tych umów. Została wydana opinia przez biegłego z zakresu analizy pisma ręcznego, który stwierdził, że podpisy pod wyżej przywołanymi umowy nie zostały nakreślone przez P. S. (1).

W dniu 8 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wydał wyrok, w którym zasądził od (...) S.A. na rzecz P. S. (1) szczegółowe opisane w tym wyroku sumy z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w okresie od lutego 2010 roku do lutego 2011 roku. Wyrokiem z dnia 6 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację pozwanej spółki od wyżej opisanego wyroku sądu I instancji. W uzasadnieniach wyroków sądów obydwu instancji wskazano na to, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż P. S. (1) świadczył pracę także na rzecz (...) -Ochrona Sp. z o.o., w szczególności dlatego, że nie zawarł z tą spółką jakiegokolwiek umowy, a ponadto brak jest podstaw do tego, aby sumy wypłacone powodowi przez (...) -Ochrona Sp. z o.o. zaliczyć na poczet należności powoda o wynagrodzenie za pracę przysługujących mu od (...) S.A.

(załączone akta sprawy XI P 159/13: pozew k. 3-6, wyjaśnienia powoda - protokół rozprawy k. 104, umowy k. 160, opinia biegłego k. 174-179, wyrok sądu I instancji k. 334, wyrok sądu II instancji k. 375)

Zgłoszone przez pozwanego wnioski o dopuszczenie dowodów z zeznań A. K. i innych pięciu świadków (będących pracownikami (...) S.A.) na okoliczność czasu pracy pozwanego w spółce (...) S.A., systemu czasu pracy, otrzymywania wynagrodzenia od (...) S.A. oraz umów łączących tę spółkę z pozwanym, podlegały oddaleniu jako dotyczące okoliczności niemających znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Dla rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia (...) -Ochrona Sp. z o.o. zgłoszonego w niniejszej sprawie nie ma bowiem znaczenia charakter i treść stosunków prawnych i faktycznych łączących pozwanego z innym podmiotem, tj. (...) S.A. Z tego samego względu oddaleniu podlegał wniosek dowodowy zgłoszony w punkcie 7 odpowiedzi na pozew.

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały w dużej mierze przyznane przez obie strony procesu i nie stanowiły przedmiotu sporu. Pozwany nie kwestionował tego, że w 2010 roku otrzymał od powodowej spółki sumy pieniężne opisane w pozwie. Strony były także zgodne co do tego, że nie łączył ich w 2010 roku żaden stosunek prawny, który mógłby stanowić podstawę do spełniania przez powodową spółkę świadczeń pieniężnych na rzecz pozwanego (odpowiedź na pozew k. 40, pismo powoda k. 51). Z zeznań świadków – pracowników powodowej spółki oraz z przesłuchania powoda wynika ponadto, że pozwany w 2010 roku świadczył pracę wyłącznie na rzecz (...) S.A. a nie na rzecz (...) -Ochrona Sp. z o.o., a zatem nie sposób twierdzić, że przysługiwało mu roszczenie wobec tej ostatniej spółki o zapłatę za pracę świadczoną na jej rzecz bez podstawy prawnej (tj. o zwrot równowartości nienależnego świadczenia polegającego na wykonywaniu określonych czynności).

Ponadto, w wyżej opisanej sprawie sądowej prawomocnym wyrokiem sądu pracy rozstrzygnięto o tym, że sumy przekazane przez powodową spółkę pozwanemu nie mogą być zaliczone na poczet świadczeń przysługujących pozwanemu ze stosunku pracy łączącego go ze (...) S.A.

Skoro zatem pozwany otrzymywał od powodowej spółki określone w pozwie świadczenia pieniężne bez podstawy prawnej (pozwany nie wskazał w niniejszej sprawie, na czym podstawa taka miałaby polegać), to świadczenie te były nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. i podlegają zwrotowi na podstawie art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c.

W istocie jednym zarzutem merytorycznym podniesionym przez pozwanego w niniejszej sprawie był zarzut oparty na treści art. 409 k.c. Przepis ten stanowi o tym, że obowiązek wydania bezpodstawnie uzyskanej korzyści majątkowej wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W niniejszej sprawie brak było podstaw do kwestionowania twierdzeń pozwanego o tym, że wydał już, tj. zużył, środki pieniężne uzyskane od strony powodowej. Pozostała zatem do rozstrzygnięcia kwestia tego, czy otrzymując wyżej opisane sumy od powoda pozwany powinien był się liczyć z obowiązkiem ich zwrotu. Zaznaczyć należy, że dla przyjęcia, iż bezpodstawnie wzbogacony powinien w danych okolicznościach liczyć się z tym, że ciąży na nim obowiązek zwrotu korzyści, wystarczy wykazanie przez zubożonego takich okoliczności wzbogacenia, o których wiedza powstaje przy zachowaniu należytej staranności, a które w typowym przypadku u przeciętnego człowieka spowodować powinny powstanie świadomości obowiązku zwrotu korzyści. Powinność, której dotyczy art. 409 k.c., występuje zarówno w sytuacji, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również w sytuacji, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2010 r., II PK 246/09).

Stwierdzić wobec tego należy, że pracownik, który wie o tym, że jego pracodawcą jest podmiot A, natomiast od podmiotu tego otrzymuje jedynie część należnego wynagrodzenia za pracę, podczas gdy jednocześnie uzyskuje – bez jakiegokolwiek podstawy prawnej – świadczenie pieniężne od innego podmiotu B, powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu sum otrzymanych od podmiotu B. W omawianej sytuacji nie zachodzą bowiem żadne okoliczności, które

obiektywnie uzasadniałyby przekonanie pracownika, że sumy otrzymywane przez niego od podmiotu B stanowią świadczenie mu należne.

W niniejszej sprawie za ustalone przyjąć należy to, że pozwany wiedział, iż określone w pozwie sumy pieniężne otrzymuje od (...) -Ochrona Sp. z o.o. a nie od (...) S.A. Pozwany zdawał sobie zatem sprawę, że opisane w pozwie złożonym w niniejszej sprawie świadczenia pieniężne nie pochodzą od jego pracodawcy (tj. od (...) S.A.), jak również wiedział, że nie łączy go żaden stosunek prawny ze (...) -Ochrona Sp. z o.o., a zatem nie ma żadnej podstawy prawnej, w oparciu o którą miałby otrzymywać jakiegokolwiek wypłaty od drugiej z wyżej wymienionych spółek. Pozwany przyznał w trakcie jego przesłuchania w niniejszej sprawie, że nikt nigdy nie informował go, że część swoich obowiązków pracowniczych świadczy na rzecz powodowej spółki a nie na rzecz (...) S.A. Nikt też nie informował pozwanego, z jakich względów określone sumy pieniężne wypłaca mu (...) -Ochrona Sp. z o.o. a nie (...) S.A., a sam pozwany nie próbował tego wyjaśniać.

Co więcej, twierdzenia pozwanego formułowane w niniejszej sprawie, jakoby uważał wówczas za „oczywiste”, że (...) S.A. i (...) to jest jedna firma” (k. 72) są niewiarygodne. Trudno racjonalnie wyjaśnić, dlaczego pozwany miałby uważać, że dwie spółki o różnych nazwach stanowią ten sam podmiot gospodarczy – w szczególności dlatego, że świadczenia pieniężne od każdej z tych spółek pozwany otrzymywał odrębnym przelewem z wyraźnym wskazaniem nazwy podmiotu zlecającego ten przelew pieniężny. Co więcej, składając w marcu 2013 roku pozew o zapłatę wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych powod określając wysokość świadczeń należnych mu z tego tytułu uwzględnił jedynie kwoty otrzymane od pracodawcy (tj. (...) S.A.), natomiast całkowicie pominął świadczenia otrzymane od (...) -Ochrona Sp. z o.o. i takie samo stanowisko zajmował przez cały czas trwania sprawy przed sądem pracy. Oznacza to, że kierując pozew do sądu pracy P. S. (1) wyraźnie odróżnił obydwie wyżej wymienione podmioty oraz świadczenia pieniężne otrzymane od każdego z nich. Trudno przekonująco wyjaśnić, dlaczego pozwany w 2010 roku miałby być rzekomo przekonany, że obydwie wyżej przywołane spółki „to jedna firma”, skoro w 2013 roku było już dla niego jasne, że tak nie jest.

Dodatkowo, wskazać należy, że porównanie wysokości sum zasądzonych na rzecz P. S. (1) wyrokiem wydanym w sprawie XI P 159/13 za luty, marzec, kwiecień i czerwiec 2010 roku (tj. odpowiednio 1032,18 zł, 649,92 zł, 897,92 zł, 749,13 zł) z sumami wypłaconymi przez stronę powodową za te miesiące (zgodnie z tytułami poszczególnych przelewów pieniężnych) prowadzi do wniosku, że sumy przekazane pozwanemu przez powoda są większe od należności zasądzonych od (...) S.A. na rzecz P. S. (1) z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Wykonanie wyroku sądu pracy wydanego w sprawie XI P 159/13 oznaczać będzie zatem, że P. S. (1) – jeśli zsumować świadczenia otrzymane przez niego od obydwu wyżej wymienionych spółek (tj. od (...) -Ochrona Sp. z o.o. w 2010 roku oraz od (...) S.A. na podstawie wyroku wydanego w sprawie XI P 159/13) – otrzyma łącznie świadczenia pieniężne ponad dwukrotnie wyższe od tego, co przysługiwało mu jako wynagrodzenie za faktycznie wykonaną pracę.

W tym kontekście przywołać należy – celem dodatkowego wsparcia wyżej sformułowanego stanowiska – orzeczenie Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono, że pracownik, który dwukrotnie pobrał jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy od organu rentowego oraz od pracodawcy, obowiązany jest zwrócić należność otrzymaną od pracodawcy działającego w błędnym przekonaniu o obowiązku świadczenia nie może się od tej powinności uwolnić zarzutem, że przy dołożeniu należytej staranności pracodawca mógł wypadek prawidłowo zakwalifikować pod względem faktycznym i prawnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2005 r., I PK 192/04, OSNP nr 21 z 2005 roku, poz. 336). Pogląd ten należy podzielić i odnieść do okoliczności sprawy niniejszej, co pozwala stwierdzić, że pozwany jako pracownik (...) S.A. powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu sum uzyskanych od (...) -Ochrona Sp. z o.o. (tj. podmiotu nie będącego jego pracodawcą), zwłaszcza, że następnie wystąpił na drogę sądową przeciwko (...) S.A. o zapłatę świadczeń, które nie należałyby mu się, gdyby na ich poczet zaliczyć kwoty już otrzymane przez P. S. (1) od (...) -Ochrona Sp. z o.o.

Dodać należy, że porównanie stanowiska P. S. (1) zajmowanego w sprawie IX P 159/13 oraz w sprawie niniejszej prowadzi do wniosku, że tam, gdzie jest to dla niego korzystne (tj. w sprawie o zapłatę wynagrodzenia za godziny nadliczbowe), pozwany dostrzega różnicę między świadczeniami otrzymanymi od dwóch wyżej wymienionych spółek

i nie traktuje kwot otrzymanych od (...) -Ochrona Sp. z o.o. jako mających pokrywać jego wynagrodzenie za pracę na rzecz (...) S.A., natomiast w sprawie niniejszej, gdzie dla pozwanego korzystniej jest zajmować stanowisko odwrotne, pozwany twierdzi, że traktował obydwie wyżej wymienione spółki jako „jedną firmę”. Takie stanowisko pozwanego jest niespójne i niewiarygodne, co dodatkowo przemawia za wyżej przywołaną interpretacją art. 409 k.c. i przyjęciem, że pozwany powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu sum uzyskanych od (...) -Ochrona Sp. z o.o. już od daty ich otrzymania na rachunek bankowy, a zatem także w późniejszym okresie, kiedy wydawał te sumy na swoje potrzeby.

Wobec powyższego, brak jest podstaw do przyjęcia, że ciężący na pozwanym obowiązek zwrotu opisanych w pozwie sum pieniężnych wygasł z mocy art. 409 k.c., co uzasadnia uwzględnienie powództwa w całości w zakresie dotyczącym należności głównej.

Roszczenie powoda o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie, oparte na art. 481 § 1 i 2 k.c., podlegało uwzględnieniu za okres od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 28 maja 2015 roku (k. 37 akt sprawy). W przypadku roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia termin wykonania zobowiązania przez dłużnika nie wynika z żadnego przepisu ustawowego, wobec czego – stosownie do treści art. 455 k.c. – zobowiązanie takie podlega wykonaniu niezwłocznie po doręczeniu dłużnikowi wezwania do zapłaty. Powód nie wykazał, aby przed dniem doręczenia pozwanemu odpisu pozwu doręczono pozwanemu przedsądowe wezwanie do zapłaty. Wprawdzie do pozwu załączono kopię takiego wezwania z dowodem nadania pisma, jednakże bez jakiegokolwiek dowodu na to, że pismo takie zostało pozwanemu rzeczywiście doręczone, a jeśli tak, to w jakiej dacie.

Na podstawie art. 98 k.p.c. zasądono od pozwanego na rzecz powoda sumę 828 zł z tytułu kosztów procesu, obejmującą równowartość opłaty sądowej od pozwu uiszczonej przez powoda (211 zł), wynagrodzenie pełnomocnika powoda (600 zł) oraz równowartość opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł).

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych obciążono pozwanego jako stronę przegrywającą proces obowiązkiem pokrycia kosztów sądowych, tj. kwoty 102,12 zł wypłaconej tymczasowo z funduszy Skarbu Państwa jako zwrot kosztów stawiennictwa jednego ze świadków na rozprawie (k. 75).